

Transportul în comun – o istorie pe roți

Indesându-și melonul pe cap ca să nu-l ia vântul, Sile Smărăndescu apucă să se urce în tramvaiul electric. Era 24 octombrie 1909. Pufăi pe nări nemulțumit:

– Doamne, ce condiții!, zise el, adresându-i-se unei doamne cu o pălărie cât roata carului. Vă amintiți! Era o vreme când în București aveam tramvaiul cu cai sau mai exact cu un cal. O singură gloabă trăgea cutiuța în care se înghesuiau pasagerii față în față, pe două rânduri...

– Cum să nu-mi amintesc monșer. Hehei, cu bice și câteva expresiuni „parlamentare” ale conducătorului se înlocuia atunci motorul!

– Doamnă, tramvaiul cu cai avea și un mare avantaj: se oprea unde vrei tu! Ba, putea, dacă erai ofițer, să trimiți ordonanța să oprească tramvaiul până ce își punea pălăria cucoana. Azi avem tramvaie electrice, admirabile ca iuțeală. Dar, ca să știi unde este o stație de tramvai, trebuie să aștepți vehiculul electric, să fugi după el, și dacă-l scapi să ții minte unde s-a oprit!

– Aveți mare dreptate. Ar mai fi un mijloc să întrebi vardistul străzii, dar la mahala un vardist este o raritate. Știți dumneavoastră, vardiștii se găsesc numai la ușa celor atotputernici de pe Calea Victoriei și la Centru. Să însemne oare aceasta că sunt mai mulți pungași la Centru decât la mahala?

Nemulțumiri au existat de când a apărut transportul în comun. Când a apărut acesta? Se pare că primul transport în comun a avut loc în Franța pe la 1640. Douăzeci de ani mai târziu, cel ce se va implica în dezvoltarea lui, va fi celebrul matematician Blaise Pascal.

La noi, o idee de avangardă a avut-o la 18 mai 1848, Solomon Rosenthal: „Pentru înfrumusețarea moșiei Bănesei, a

prea înălțatului și fericitului nostru domn și pentru înlesnirea comunicațiilor persoanelor ce voiesc a merge la aceea moșie, atât trebuințele cât și spre preumblare, m-am străduit cu mari cheltuieli de am făcut dinlăuntru două trăsuri în care încap mai multe persoane (care se numește omnibus). Când una a sosit, iar cealaltă a adăstat. Așadar, plecat din aceasta și în conștiința cinstitei poliții, spre știința-i, vestind-o că în zilele de sărbătoare, programul pentru o persoană este un sfânt, iar în zilele de lucru numai șaizeci parale bune”.

Au trecut ani buni ,ca în 1854, la Paris să se înființeze prima linie de tramvai cu cai. Urmează apoi New York-ul, Londra 1859, Berlinul 1864, Viena 1864. Românii nu se lasă mai prejos și în 1871, Bucureștiul avea tramvai cu cai de la Gara de Nord, până la piața Sf. Gheorghe, Calea Moșilor și Obor. În 1889, existau 20 km linii de tramvai.

Cum arăta „Tramcarul”?

Avea un vagon cu 12 pasageri, care stăteau pe două banchete din nuc lustruit cu 6 locuri fiecare. Pe platforma vizitiului

mai încăpeau încă 6 persoane. Vagonul era vopsit în albastru, galben și cu „marca comunei”. Jos, lateral era numărul de ordine, iar în partea de sus, itinerarul. Până în 1909, tramcarul va fi întâlnit și în „dulce târg al Iașilor”, la Galați și Brăila. Se va menține, atenție!, până în 1929, când dispare cu totul. Lovitura de grație i-a dat-o „tramvaiul cu vapori”.

La 9 decembrie 1894, se dă în exploatare prima linie de tramvai electric din București, urmată în 1899 de Timișoara.

Un rival demn de luat în serios pentru tramvaiele electrice, a devenit autobuzul. În 1921 pe străzile Bucureștiului, apar primele autobuze. Pe la 1930, în toată România se aflau în funcțiune cam 5.000 de bucăți. Rentabilitatea lor face ca și C.F.R.–ul să se implice, creând un serviciu în 1935 cu 34 de autobuze, ca în 1941 să aibă 525.

Distrugerile celui de-al doilea război mondial au anulat practic parcul de autobuze. Vor avea proprietari privați până la 11 iunie 1948 când s-a făcut naționalizarea. Apoi, intervine „ajutorul frățesc”. Apar autobuzele sovietice. Vor circula până în anii '60, când Uzinele „Vulcan” din București scot primele autobuze românești (anul 1955, anul de naștere a autobuzului românesc).

În timpul anilor '60, câteva autobuze de proveniență Sovietică circulau, printre mașinile „Volga” de la Centru la Gară. N-au avut viață prea lungă, fiind înlocuite masiv, mai ales în anii '70 de autobuzele TV2 cu 38 de locuri.

Cum se circula din localitățile noastre? Greu, greu de tot! Pe distanțe mici puteau să meargă trăsurile. Pe drumurile desfundate, nepietruite, care uneori își schimbau direcția an de an se circula doar cu căruțele cu cai sau boi efectuându-se atunci într-o zi chiar două curse. După 1950, se făceau câteva curse regulate cu autocamioane „Molotov”, descoperite, fiind considerate atunci, ca o culme a transportului public. Dacă se defectau sau erau trimise în altă misiune de organele de partid, se utilizau camioanele de la O.R.A.C.A., adică în cele ce transportau vite.